

BBN-MNY-121/a
Bevezetés a nyelvtudományba 1.
(2008/2009-es tanév őszi félév)

Ladányi Mária habilitált egyetemi docens,
szerda 1–2, A/fszt. 047.

TEMATIKA

I. A nyelv vizsgálatának elméleti vonatkozásai

Az általános/elméleti nyelvészet problematikája (nyelvi leírás és nyelvelmélet; nyelvi képesség, nyelvi rendszer és nyelvhasználat; univerzális, tipológiai és egyes nyelvekre vonatkozó (nyelvspecifikus) jellemzők; nyelvi struktúra és nyelvi funkció; a nyelv állapota és története (szinkrónia és diakrónia)).

II. A nyelvi leírás alapproblémái és területei

1. Hangtan: Fonetika és fonológia. A strukturális fonológia fogalmai (oppozíció, disztribúció, disztinktív funkció, fonéma, megkülönböztető jegyek). Egyéb fonológiai modellek.

2. Alaktan (morfológia): A grammatikai jelentés és kifejezésének módjai. Szó és morféma. A szóalkotás és a szóalakok létrehozása. Morfológiai modellek.

3. Mondattan (szintaxis): Mondat és mondatforma. Hagyományos és igeközpontú mondatelemzés; közvetlen összetevős és transzformációs elemzés. Szintaktikai modellek.

4. Jelentés (szemantika): Szó- és mondatsemantika. Szemantikai modellek.

Tankönyv

A nyelv és a nyelvek. Szerk. Kenesei István. Ötödik, javított, bővített kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004

Elektronikus változata pdf-formátumban megtalálható és letölthető az MTA Nyelvtudományi Intézetének honlapjáról (<http://www.nytud.hu>), ill. közvetlenül a következő webhelyről: http://www.nytud.hu/nyelv_es_nyelvek/

A könyv 16 fejezetéből tanulásra szánt **kötelező** anyag: **az 1–10. és a 13. fejezet.** A többi fejezet ajánlott olvasmány.

A tanulást segítő szöveggyűjtemények, kézikönyvek, segédanyagok

D. Crystal: A nyelv enciklopédiája. Osiris, Budapest, 1998

Nyelvi fogalmak kisszótára. Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor. Korona, Budapest, 2000

A világ nyelvei. Szerk. Fodor István. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1999

R. H. Robins: A nyelvészet rövid története. Osiris Kiadó – Tinta Kiadó, Budapest, 1999

- Kálmán László–Trón Viktor: Bevezetés a nyelvtudományba.** Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához XLVIII. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2005
- Telegdi Zsigmond: Bevezetés az általános nyelvészetbe.** Tankönyvkiadó, Budapest (több kiadásban) [41 003]
- Szöveggyűjtemény az általános nyelvészet tanulmányozásához.** Szerk. Telegdi Zsigmond. Tankönyvkiadó, Bp., 1980
- Modern nyelvelméleti szöveggyűjtemény. I–VI.** Szerk. Antal László. Tankönyvkiadó, Budapest, 1981–1986
- R. Jakobson: Nyelv és poétika.** In: Hang – jel – vers. Gondolat Kiadó, Budapest, 1972
- E. Sapir: Az ember és a nyelv.** Gondolat Kiadó, Budapest, 1971, 7–43
- F. de Saussure: Bevezetés az általános nyelvészetbe.** Corvina Kiadó, Budapest, é. n. (1997)
- A magyar nyelv kézikönyve.** Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003
- Magyar nyelv.** Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006
- Strukturális magyar nyelvtan 1. Mondattan.** Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992
- Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia.** Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994
- Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia.** Szerk. Kiefer Ferenc. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2000
- É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter: Új magyar nyelvtan.** 3. átdolgozott kiadás, Osiris, Budapest, 2003
- Tanulmányok a funkcionális nyelvészet köréből.** Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor és Ladányi Mária. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXII.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008
- A mai magyar formális nyelvtudomány műhelyei.** Szerk. Alberti Gábor és Fóris Ágota. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2007